

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§.25. Vitam æternam do eis. Oues Dei cælum secum deserunt portatile, ob bonæ conscientiæ iucunditatem, atque spem, quæ ex illa oritur, certiſimam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

enius iam fruitionem per tormenta mortemque
festinabant. Hic igitur titulus est, ex quo liquidò
constat, qua ratione Christus cibis suis vitam
tribuit sempiternam. Licit autem in hoc discut-
tu semper sit supponendum, id, quod dicimus
sanctos excitare ad mentis inunditatem, quod
Deum secum per gratiam possident: non esse
intelligendum illos de hoc esse certos omnino-
de: quia seclusa divina revelatione, nemo hoc
scire potest: enim vere dixit Iob: Si venris ad
me, non videbo eum, si abicis non intelligam.
Iob 9.11. Non loquitur de peccatoribus: illi namque cer-
tò sciunt quod Deus ab eis decesserit, & quam
longissime ab illis ob peccata diffugerit: sed de
illis, quorum conscientia de nullo remordet
mortali: non enim infallibiliter scire pos-
sunt virum sini in gracia, vel peccato aliquo
mortali conquinati, ratione cuius Deus ab illis
se subtraxerit: etenim teste Spiritu Sancto: Neque
Eccl. 9.1. homo virum amore aui odio, dignus sit. Sed nihil
minus licet hoc certitudine scire nequeat: ex
conjectura tamen aliquam possum habere cer-
titudinem & fiduciam, ex eo quod in anima sua
nihil inneniant oppositum, atque ex effectibus,
quos in se deprehendunt: etenim aromata vib-
erumque sunt, odorem spirant, & ignis calorem,
& sol lucis radios, eò modo quo Theologi de-
clarant de illo disputantes.

regione morarentur. **Egyptij** perpetuis ange- de mala
bantur tormentis, quæ in fecretioribus domus & bona
fus spaciebantur, palpabiles nimis tenebantur, conscient
tibus timore concubebantur, & cinipes pun-
gentes, & raras clamoribus suis eos inquietan-
tes locustas arbores corrodentes: *Ego in datus Exod. 10.*
locustum, qua corrodet omnia ligna, qua germinantur 4.
in agris, & metuens vultus ab plurimi cadavera,
qua oculis suis in domo sua singuli intrebantur.
Venit Israhel, velut in paradiſo morabantur.
& fucis superna gaudio fruebantur; Sardis sua
lusa erat maxima: Quiete gaudebant adeo mag-
na ut nihil esset, quod eis moleſtiam inferret,
turbareque somnum; non cинipes, non tan-
non locustæ, non canes ad latrantes; *Erit clamor Exod. 12.6*
magnus in omniſsa terra Egypti &c Apud omnes
autem filios Israel non misericordia ab homine vfo
que ad pecus, vt sciamus quanto mirabiliter diuidat
Dominus Egyptios & Israel. Expende, cum D.
Augustinus loquendi formulam; Non misere ea. D. Ave.
nisi, quia sumnum & maximè tranquillum silen- L. locutio-
cium indicatur, Elegansissima locutus est: per canem in Exod.
quippe extrellum significavit. Cardin. Caletan. le- loru. 56.
gi ex Hebreo. Non mouebit canis lingua. Vt Tom. 3.
significat summan quietem; quia nec solum ca-
non latrabat, vel vnicus, sed nec lingua qui- L. locutio-
dem ad latrandum commouebat. O quanta glo- loru. 56.
rius iustus fruitorum, non enim peruersa mortedit il-
lum conscientia, nec latratus edit inquietos, sed
superna gaudet, & quiete exultat omnino cele- Tom. 3.
sti, nullo terrore perturbitus nullo calo infirmi- tatis aut inopinita mortis anxius, non diomus
ruinam forsanidat, non fulgur extremitat; etenim
haec David eorum nomine praescibat; Propterea Ps. 45.3.
non timebimus dum turbabisur & transerentur
montes in conspectu.

Hoc ipse Dominus exposuit Caino, & paulo III.
superius attingitus quando maledictus ille lucet Timor
& odio furens in latrem suum, necem eius co- male co-
gitabat, illud etenim peccatum perpetuum eum scientie
laniabat angustijs. Queritur ab illo Deus, quid te in Cain-
o Cain affligit? Nonne si bene egoris, recipies & sanas Gen. 4,7-
autem male statim in foribus peccatum tuum ad-
erit. Iustia! Lipoman ex Hebreo legitimi: Nonne
si bene egoris, eleena iobs autem male statim in fori-
bus aderit peccatum tuum. Si peccatoris, illico
peccatum molesto quartu pulsu portas anime
tux, illam inquietans. Vbi si D. Gregor. In fo. D. Gregor.
bus peccatum aderit, cum in cogitationibus pulsus, Li. 4. Mor.
Lipoman autem sic art. Seclere & flagitiis polluit c. 9. Et 10.
exercitacionum a conscientia, qua ad nostrum cordisculo. LIPOM.
res semper excubat, qua quicquid agimus & molli-
gour illico nobis prestat est, neque laicos unquam esse
litteris permit-

§. 25. Vitam æternam do eis. Oves Dei
celum secum deserunt portable ob bona con-
scientia inceduntatem, atque spem qua exil-
ia oritur, certissimam.

Latitia bonæ cōscientiæ principiū est vita æternæ. **S**ecunda ratio, sib; quam Saluator ait se dare vitam æternam oib; suis hæc est: quia iam in hac vita cūlsum dat illis quandam participationem. Ante diximus malos in hac vita principiū quo: dām iū ferni tolerare ex contingen-
tia, pena, quam illis vermis infligit conscientia tribulatio: vocibus quibus ipsa peccatores excruciat: ita Dominus oib; suis in hac vita quoddam tribuit gloriæ principiū & participationem, propter quietem consolationem atque ordinatiōnem, quam in animabus suis sentiunt, sib; in conscientijs suis invenientes, quod illos peccato mortali redargere obnoxios: quinimum plus, quæ multam illis excident deo fiduciam. **Hoc ex Apollonio dicimus: Gloria nostra haec est. ut si monitionem conscientia nostra.**

II. Magnum intererat discrimen inter **Egyptios**, & **Israëlitas**, licet omnes in eadem **Egypti**

405 HOMILIA TRIGESIMASEPTIMA. DE PRÆDEST. ET PRÆSCITIS.

permittit Eccl. Pœna certe omnium miserabilissima, que non ad tempus desauit, sed post multa temporū spatio adpleteātū lacerandūmque animum reuerteretur, que & fratribus Ioseph post quindecim annos admissi sceleris memoriam resocauit, multarumque calamitatū metum iniecit. Si bene egeris, alio, id est caput latum in aera attolles.

IV. Expositus Deus cordis angustiam, cuiusque conscientiam, dum ait: eut sic demissi langues capite? Cur excedit facies tua? Familiare est Sacra Scriptura per capitū elationē gaudium quale vix villum indicare. Sic enim Dominus ait discipulis suis: quando mundi incolæ vndequeque turbabuntur & pœnū iudicij timore mortales exarescerent: ob præcedentia illud signa ipsi mentis alacritatem induerent, & pleno sine timore gaudio fruenterent: His fieri incipientibus, respiciete, & leuata capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Quando alij metu contremiscerent ex calamitate, quam illis tam horrenda pronuntiabant prodigia: Vos vos inquam exultate securi; quod enim illis futurum est peccatum initium, vobis futurum est gloriae principiū. Hoc Deus electo bene operanti insinuat: Si bene egervi, eleuatio. Hac est illa gloria testimoniū bonæ conscientiæ: sicut mala iam nunc spes fuit in infernale, Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum: ut bona iam gloria fruatur præludiis: Gloria honor & pax omnibus operanti bonam.

V. Quanta quiete & pace terrestris ille Seraphim ex securitate conscientiae fruobatur? Quæ potest ex bona alacritas comparari illi, qua perpetua gaudebat S.P. N. Domine quem nullius rei culpa torquebat? qui protestabatur, in terra nihil esse, quod illi posset adferre tristiam, nisi peccata mortalium. Quan̄ letus jubilat Diuus Paulus mille circumflexus, auctoritatibus: tantum hoc suum esse gaudium tellatus, ut cordis illud non capiant angustias, sed supereffluat. Repletus sum consolatione, superabundo gaudio. Lapidum imbre præfocatus Stephanus, faciem præfert Angelicam & excitaram scilicet namque hac verba testantur. Viderunt faciem eius tanquam faciem Angeli, stantis inter illos. Gaudio jubilabat in craticula AB. 6. 15. D. Lauren̄ius, qui tyrannum his verbis affauit: In felix, has epulas ego semper optani. Super ardentes carbones ambulabat Diuus Tiburtius velut per rosas & flores: etenim quies & pax conscientiae, quam eis Dominus diuina sua conferebat gratia illorū velut principio quadam vita demulcebat: quod idem contigit adolescentibus illis in Babyloniam pessimum: etenim ros ille suauissimus,

mus, & celeste refugium à Deo concessum, illos inter horrendos ignium fragores fonebat, velut in paradiſo voluptatis. Hęc bona conscientia latitia spem auget futura gloria: nam hęc ex illa procedit.

Plane celeste certumque est illud D. Aug. ar- 61. gumentum. Notissima est ea poena, quam mala in praefatis dignit conscientia, tā ex iis que diximus, quām sup. ex eo quōd per peccatum animæ potentia debi- Pſal. 31. to prouidentur ordine: hęc autem inordinatio VI. magnam indubie debet inferre molestiam: sicut Similitudinē est eandē in corpore conferre quoties do- cimque membra vel luxuriant vel inordinantur: ita principaliter ob timorem asseciam penitentiam inferni & eternorum ignium, quibus peccator se cernit adictum secundum præsentem illitiam, prout exposumus, vita illius inferno & tremendo Dei exponitur tribunali; ut unico tantum gradu hęc & ille dividantur. Eodem sensu gaudiū est intelligendum ex bona profluenſ conscientia, tā ob ordinatas animæ potentias, quām potissimum ob spem ex illa consequentem. Hoc Apostolus exposuit illa toties repetita sententia: Stipendia Rom. 6. 23 peccati mors: gratia autem Dei vita eterna. Stipendium quod manet peccatum mors est perpetua: quod autem iusto debetur, vita est sempiterna.

Ira consequitur (at praefatis Doctori) spes bona conscientiam, ut aliquando Sacra Scriptura spē appellat bonam conscientiam. Videatur inquit de conscientia Apostolus. Nunc virtutes declarat Theolo- gicas proprias distinctas nominibus: Miserere ira oritur. hac fidès, spes, charitas. Nunc illas declaratur, 1. Cor. 13. spē supponit bonam conscientiam. Charitas de 13. corde puro, & conscientia bona, & fide non sita. 1. Timot. 6. Hęc maximi referunt charitas, bona conscientia & vera fides. Cui omnis spem? Non illam omittit: quia sub nomine bona conscientia declaratur. Nominaus causam pro effectu: quia præcipuum bone conscientiae, sunt actus spē viuæ, & optimè stabilitate.

Spes (inquit Theologus) autem est dubius vo- VIII. lans alis, quibus innititur. Primo est misericordia Dei, cuiusque gratia: secunda: opera nobis alis ista per eam facta. Nō potest in aliud se attollere, Dei si diuina dumtaxat fidat misericordia: quia misericordia est pluriū peccatorum spes pessimum, cordia & Quando huic altera iungitur bonorum operum, operibus, & à pondere peccatorū mortalium est absoluta: tunc leuis est, & facile sursum fertur penetrans, teste Apostolo, ipsos celos, nec quiescit, donec ad interiora penetret: Habetus spem incedentem Hebre. 6. usque ad interiora velaminis. Quantam spem er- 20. gebat hęc bona in Apostolo conscientia: dicen- tem

a. Timot. tem audio: *Tempus resolutionis mee instat: bonum certamen certavi, iussum consummavi &c. reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus index &c.* Bona conscientia spem excitans vitæ æternae eiudem tribuit principiū: etenim qui sperat aliquid, iam ex illa spe incipit illo gaudere: si cui namque Rex seculorum per thesaurorum præfectum confignaret, ut tibi mille solueret arcenos quibus obsequia tua remuneratur, quām primā seculorum recipis, quātib⁹ ad hoc ius conceditur, iam exhibilicis, illisque frui incipis: & ille qui molestam & impendiosam fuet h̄em, dignitatem prætendens eximiam: quo momento optatam audisbi ferri sententiam, qua ius illi ad hanc acquiritur, p̄ gaudio subtiliter & exultat erit iam antequam illius capiat possessionem, ex certa spe quam concipit eam aliquando se conlecturum.

a. Hom. in Gen. His conformiter exponunt Orig. & D. Aug.
b. Hom. de agone. in illud Apostoli de iustis qui per Christi gratiam iam resident in gloria cœlesti latabundi: *Qui conseruauit, & confederat fecit in cœlestibus in Christo Iesu.* Christo laterales confidunt in gloria cœlesti. Qua ratione iam ibi fident beati, si adhuc in mundo calamitatibus exerceantur? Ex certa spe quantum eīt ex parte diuina gratia: ius etenim habent ad bonum illorum & frumentum & possessionem: *Certe in cœlestibus Christus iam fecit, nondum autem est sed quia spe certa, quod futurum est iam tenemus, simul nos tenere dixit, in cœlestibus;* inquit D. August. Idcirco fideles horratur Apostolus: *Sed gaudenter, in tribulatione patientes.* Animazquieroēs eloto ob spem cœlestis illius primogeniturae, patientiam seruantes in tribulationibus. Hæc futurum spes alacres excitat martyres in carcerebus, flagris, patibulis, gehennis, ignibus, & gladiis cæde cruentatis. Anachoritas animabat feris, convivis, & fastidijnc incolas: hæc Doctores in vigiliis suis numquam intermissi: hæc confessores in paupertate & reum omnium indigentia: hæc pœnitentes in lacrymis & acerbis corporum castigationibus.

Hinc colligit D. Augustinus. verum non habere, sed nec habere posse gaudium peccatores: iustos autem tali iam perfuri vi vitam patiuntur sempernam: si namque cor intra se ve nem patetur, quantumlibet illud somnis & confortatius erigeret, perfecta numquam tranquillitate poterit. Tale dixeris cor esse peccatoris: etenim intra se verrem patitur conscientia suz corroborare, qui continuo illum ob commissum

peccatum lancinat, vt numquam sit illi sine rado gaudium: quantumvis cunctis terre circumdetur delicijs: sic enim tellatur Ieremia: *Non Isa. 48. 22. est pax imp̄s.* Legit D. Augustinus. Non est gaudere imp̄s. Insuper non potest bonum aliud maiorem mouere incunditatem, quām ipsum in se sit: cum maior nō possit esse virtus effectus: quām causæ. Bonum quo potius malus, modicum est, vix, sine substantia, & præter hoc inceptum transitorium, quod brevi necessarij extinguitur: solidam igitur firmam & securam non potest conferre latitiam. Ex eodem arguento dico (inquit gaudium, quo fruſtū inflitus in hac vita, verum esse & solidō nixum fundamento: quia gaudium est boni infiniti & perpetui: & licet iam illo possessione non fruatur, tamen in spe illo perfruatur: *Propter spem, que repaſta est vobis.* Ali Coloff. 1. 3. Apostolus proinde sicut de peruerſis inquit propria ex Dei nomine: *Non est gaudere imp̄s:* ita de iustis & electis canit David: *Lux ortu eff in Ps. 96. 11. flos, & redi corde latitia.* Non potest, cui cor est peruersum, perfecta portis latitia: quia cordis illa peruersa, tormentum est illi non lenius, quām pedis alicuius vel brachij. Idecirco illa potuuntur iusti, quibus cor est ordinatum: *Becū corde.* Apposite producit D. Augustus: *mentis iubilim, quo Perfecta exultabit: Quomodo gaudebat S. ista Crispina, cum est iustus hodie solemnitas celebratur?* Gaudebat cum te- rum lumen, cum ad indicem ducebatur, cum in carcere, cum mittebatur, cum ligata producebatur, cum in catastrophis lenabatur, cum ambedebatur. In iis omnibus, in illis gaudebat, & cum misera misera putabant, que co-^{Ps. 137.} Angeli, diximus acerbioribus attriti cruciatus, quæ tyrannica potuit cogitare malitia, solis instar bilates exultabat.

Non absurdè hic repetimus quod alias dixi: *Hom. 36. mus, Christum de sanctis pronuniasse, qui eius n. 49. gratia cuncta terrena quæ habebant & habere poterant alpernariunt: Contumplum accepisti eum persecutionibus.* Etenim si boni alicuius spe acere, *Mate. 10. sciente, pariter & gaudium accrescat: cum tanto quis gaudio tripludet majori, quanto bonum quod expectat est excellentius: quanto in servis Dei tribulationes augentur, tanto spes eorum servientis extenditur: vt die Venetiis præterito declaravimus: vnde gaudium illorum & consolatio tanto summa maius incrementum. Ex hac doctrina nouissimi declarant sententiam illam Dini Pauli, tot refertam mysterijs: *Mibi unius crucis-**

XII. Omnes inuidet mundus me habet, & de me hoc opinatur quod dolore torquerat velut suspensus: & ego quoque idem de illo coniocio. Pionerbius est inquit D. Hieronymus. Quod in hoc mundo inuidet stulti sumus, minique videtur, in eo quod agis, te delitare, quare te subfanno, tibi vero videtur me delitare, meque subfannas. Consideras mundanus fuis vacans delicijs, indulgens voluntatibus, epulis refectus opiparis, letulus stratus mollibus, & dignitate sublimis. Dei seruum vitam hanc lacrymis eluentem pauperitate depræsum volupsum suarum refranctorum, somni pareum, per vincias panem comeudentem, persecutionem passum & detractionem, quem nemo reveratur: illum autem iudicat pusillanimem, dejectum & velut suspensum, qui nec modica gaudet voluptate, nec habet, quo pedem figit, fulcimentum.

Vir autem iustus seipsum contemplatus ecclie ferventem desiderio, nullo conscientie remorsu perturbatum, eiusdem quiete gaudentem aqua spe, quod momentaneam hanc aduersitatem breui gaudium exciperet insinuum, & quidquid patitur glorie militis semperne, considerat autem peccatorum terrore metuque moris consternatum, & clamoribus ex mala conscientia inquietum, & terroribus anxium utrum lecto decumbens dormiturus se manereperet & dobeat ignibus damnacionem aeternam; deinde non parum pecteretur, considerans Deum sibi hostem & huminem, diabolum autem iam eius accepisse dominum: iudicat quod ille sit a labore requietens, a tormento liber, pedesque suos iam fixerit in bonis illis ex spe fecundioribus: alter autem suspensus, afflictus & turbatus ingemicans. Verba D. Hieronymi nefas est præterire: Tu tales Ep. 99 ad miseros arbitrari, nos te misericordiorem putamus. Ascellam. Par pars referunt, & inuicem vobis videamus infirmare. Tibi placet lauare quotidie, alius has munditas fordis putat. Tu Attagenem ructus (Attagen est species pisces Francolin.) Et de comefo aspergere gloriaris. (Ascopenser, species est pisces adeo lapidi & pretiosi, ut de illo dicat Macrobius, quod ad mensas Regum cum musica soleret deferri.) Ego faba venirem implo Te delectant cachinnantium greges, me plangentes &c. Hoc igitur ait Apo. hoc de me mūdus opinatur quod crucifixus sum & patibuli patiar angustias: quia me pauperem, lacrymantem, presum persecutionibus, vigilantem, carcetes & labores considerat tolerantem, a quibus omnibus se gaudet immunem. Ego vero contraciam serio sentiam, nempe, quod ipso talia paratur: etiam si mihi haec ter-

rena deficiant, ut ignorem ubi pedem figam, iam habeo & gaudeo caelestibus, sive fecurus illa possidendi in omnem æternitatem: deinde redundat cor mihi gaudio ob conscientiam meæ testimoniorum. Ipse vero, ipse inquam auxiliar doloribus, terroribus, angustijs, & suspicionebus, ut velut suspensus pedem figere nequeat, nec in bonis, quæ videt, sedem capere: sunt enim suidae & quæ cras illi deficiunt, imo fortè etiam hodie, quem post bona illa umbratica sequentur & excipient peccata constantes & in æternum subsistentes.

§. 26. Vitam æternam do eis. Expositus
Diuus Augustinus quod sicut seculisum
mundi tormentum hoc est quo reprobum ma-
la torqueat conscientia: sic solidissima est bi-
laritas qua bonum bona recreat conscientia.

Ex predictis quandam elicit Diuus Augustinus propositionem, quæ cum adeo læpe in illius operibus repetatur, S. Prosper Episcopu Aquitanus illi maximè familiaris librum componebat sententiarum D. Augustini illam statuit quasi illi propriam. *Verum tamen chartissimi* (sic Diuus Augustinus.) *inter omnes tribulationes hu-*
manae anima, nulla est maior tribulatio, quam con-
scientia delitiorum. Sic nec alacritas iucundior,
quam conscientia bene meritorum. Confirmat
hoc varijs locis similitudine valde familiaris. Nō
potest homo graviori torqueati dolore, quam si
in domo propria noui licet ei requieceret. Si
quis patiatur in campo, vel in foro, vel in itine-
re calamitatem domum reveritus requiescit, ad
mensam se cibo recreat, & in lecto quietus re-
cumbit, &c. Quanta quiete virto illi, qui domo
gaudet opulenta mille depictis imaginibus or-
nata, horito delitiarum pulcherrimis cubiculis,
muliore prudente, pacifica, formola solis instar,
filii, inlata stellarum fulgentissimis: quando
desoris reuersus melancholicus & bise commo-
tus, ex eo quod contigit illi suistri aliiquid vel
quod in alterum exceduerit, vel quod ibi aut
alibi laborauerit: obviuam illi procuravit vox eum
recepta gaudio eum filii exultans, mille viri do-
demulcent blanditijs epulis instruens opiparum,
mensam sternens, cubicula aromatis & odo-
ribus impensis: illis se recreat festinum agit diem
& omnes quas foris attulerat molestias, memo-
ria expellit etiam grauissimas.

Ecoa-

